Mani Leyb, 1883 Ukraine – 1953 New York

Reyches – ריחות

אין אַלטע קלויזן שפּירן זיך אַזעלכע טערפּקע ריחות,
ווי אין אַ טהרה-שטיבל אויף אַ הייליק אָרט;
מיט שימל שמעקט דער כּיור און דער קופּער פון דער קוואָרט,
מיט דינעם שטויב און מאָיל דער זײַדענער פּרוכת;

די ספּרים שמעקן מיט קרבנות און מזבחות
און חלב-ליכט און זיסן יין פון גאָטס וואָרט;
און די געוועלבן מיט די מנורות שמעקן דאָרט
מיט האַרבן זאַלץ פון טרערן פון די אַלטע איכהס.

נאָר פון די ברודנע טישן שפּירסטו אַזאַ זיסן
באַטעמטן ריח, וואָס פאַרשמעקט דיר אַזוי ווויל,
אַז ס'רינט דיר אין דער באָרד די סלינע פונעם מויל:
דאָס שמעקט אַזוי דער לעקעך-בראָנפן פון בעל-בריתן,
וואָס טיילן נאָכן דאַוונען מיט אַ ברייטער האַנט
פון פּאָליש ביזן אויבנאָן אין מזרח-וואַנט.

In alte kloyzn[1] shpirn[2] zikh azelkhe terpke[3] *reyches*,
Vi in a *tehoreh*-shtibl oyf a heylik ort;
Mit shiml[4] shmekt der *kiyor* un der kuper fun der kvort[5],
Mit dinem shtoyb un mol[6] der zaydener *poroykhes.*

Di *sforim* shmekn mit *korbones* un *mizbeyches,*
Un *cheylev*[7]-likht un zisn *yoyin* fun Gots vort;
Un di gevelbn[8] mit di *menores* shmekn dort
Mit harbn[9] zaltz fun trern fun di alte *Eykhehs.*

Nor fun di brudne[10] tishn shpirstu aza zisn
Batamte reyech, vos farshmekt dir azoy voyl,
Az s'rint[11] dir in der bord di sline[12] funem moyl:
Dos shmekt azoy der lekekh-bronfn fun *bal-brisn*,
Vos teyln nokhn davnen mit a breyter hant
Fun polish[13] bizn oybnon[14] in *mizrech*-vant.

1. Kloyz – small synagogue or study house; literally "cloister."
2. Shpirn (zikh) – to sense, feel (be sensed, felt)
3. Terpke – sharp, tart
4. Shiml – mold, mildew
5. Kvort – quart
6. Mol – moth
7. *Cheylev* – tallow (from Heb. *chelev*)
8. Gevelb – vault, storehouse
9. Harb – strong, harsh
10. Brudne, brudik – filthy
11. Rinen – to leak, ooze, run
12. Sline – spittle
13. Polish (not poylish) – synagogue anteroom
14. Oybnon – head of the table or place of honor

Abraham Joshua Heschel, 1907 Warsaw – 1972 New York

Mayn Lid

כ'וויל שענקען דיר - וועלט
דאָס געפלעכט פון מײַנע גלידער;

מײַן וואָרט, מײַנע הענט,
דאָס וווּנדער פון מײַנע אויגן.

נעם מיך צו אין דינסט צו דיר
און פאָרוועג מיך צו דײַן נוץ!

שטעל מיך אַוועק
אין פרעמדקייט פון וואָקזאַלן,

ווי באַגריסונג-סטאַטוע
פאַר עלנטע אורחים . . .

נאָר מיט פרייד און ווערטער פול אין האַלדז

און ליכטיקן וויַיזער
אין זוניקע הענט,

שיק מיך צו ברידער פאַרשיקטע,
פאַרשפאַרטע אין תּפיסות.

שיק מיך מיט בשׂורה
און טרייסט צו אבלים

מיט הילף צו די אָרעמע,
מיט רעטונג צו די קראַנקע,

נעם מיך פאַר אַ פרײַנט!
נעם מיך פאַר אַ קנעכט!

Kh'vil shenken dir - velt,
Dos geflekht[1] fun mayne glider

Mayn vort, mayne hent,
Dos vunder fun mayne oygn.

Nem mich tzu in dinst tzu dir
Un forvend[2] mich tzu dayn nutz!

Shtel mich avek
In fremdkeyt fun vokzaln[3],

Vi bagrisung-statue
Far elnte[4] *orchim...*

Nor mit freyd un verter ful in haldz

Un lichtikn vayzer[5]
Un zunike hent,

Shik mich tzu brider farshikte[6],
Farshparte[7] in *t'fises.*

Shik mich mit *b'sureh*
Un treyst[8] tzu *aveylim*

Mit hilf tzu di oreme,
Mit retung[9] tzu di kranke,

Nem mich far a fraynt!
Nem mich far a knecht!

---

1. Geflekht – grid, lattice
2. Forvendn – to utilize, deploy
3. Vokzal – railway station
4. Elnt – lonely, desolate
5. Vayz – face of a clock
6. Farshikn – to exile, banish
7. Farshparte – locked, imprisoned; t'fiseh – jail, prison
8. Treyst – comfort
9. Retung – healing